

Sygn. akt IV KK 205/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Czartoryska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej
w sprawie **K. B.**

oskarżonej o popełnienie czynu z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 marca 2021 r.,

kasacji, wniesionych przez prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego
od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt V.2 Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 22 lutego 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

K. B. została oskarżona o to, że:

w okresie od 20 stycznia 2006 r. do dnia 21 lutego 2006 r. w C., woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wprowadziła P. B. w błąd co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania wynikającego z zawartej w 2006r. umowy sprzedaży oprzyrządowania stomatologicznego, tj. dwóch unitów stomatologicznych marki D. wraz z osprzętem, na który zostały wystawione faktury VAT nr (...) z dnia 20 stycznia 2006 r., (...) z dnia 30 stycznia 2006 r. oraz (...) z dnia 21 lutego 2006 r., a mianowicie zapłaty ceny ich nabycia, czym doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez pokrzywdzonego P. B. w kwocie 111.947,20 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w J. wyrokiem z dnia 22 lutego 2019 r.

1. uznał oskarżoną K. B. za winną popełnienia czynu opisanego wyżej stanowiącego występki z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 kk i za to na mocy art. 286 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 37a k.k., wymierzył jej karę grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 70,00 zł (siedemdziesiąt złotych);
2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżoną do naprawiania szkody w całości poprzez zapłatę kwoty 111.947,20 zł (sto jedenaście tysięcy dziewięćset czterdzieści siedem złotych i dwadzieścia groszy) na rzecz pokrzywdzonego P. B.;
3. na zasadzie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonej na rzecz oskarżyciela posiłkowego P. B. kwotę 2.688 zł (dwa tysiące sześćset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów ustanowionego w sprawie pełnomocnika;
4. na zasadzie art. 627 k.p.k. i art. 3 ust. 1 Ustawy o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe obejmujące wydatki w kwocie 197 zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych) i opłatę w wysokości 700 zł (siedemset złotych).

Wyrok powyższy zaskarżyli obrońca oskarżonej oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Obrońca oskarżonej zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a to art. 7 k.p.k. i art. 366 k.p.k., polegającą na niewłaściwej i wybiórczej nieobiektywnej ocenie dowodów dokonanej w sposób sprzeczny z zasadą ich swobodnej oceny i zasadami logiki, co skutkowało poczynieniem błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że w okresie od 20 stycznia 2006 r. do dnia 21 lutego 2006 r. w C., woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, K. B. wprowadziła P. B. o w błąd, co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania wynikającego z zawartej w 2006 r. umowy sprzedaży oprzyrządowania stomatologicznego w postaci unitów stomatologicznych marki D. wraz z osprzętem, na które zostały wystawione faktury VAT nr (...) z dnia 20 stycznia 2006 r.. (...) z dnia 30 stycznia 2006 r. oraz (...) z dnia 21 lutego 2006 r. a mianowicie zapłaty ceny ich nabycia, czym doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez pokrzywdzonego P. B. w kwocie 111.947,20 zł, w sytuacji, gdy:

- w okresie od 2005 r. do 2007 r. K. B. faktycznie nie prowadziła działalności NZOZ S., nie ustalała warunków udzielenia kredytu i nie uzgadniała z pokrzywdzonym pozycji wpisywanych na ww. fakturach VAT oraz terminów zapłaty, a czynił to Z. B,
- pokrzywdzony wystawił pozorne faktury VAT, w których zawarł sprzęt którego faktycznie nigdy nie dostarczył i w ogóle nie miał takiego zamiaru oraz po uzgodnieniach z Z. B. zawyżył wartość dostarczonych unitów na potrzeby wniosku kredytowego, przy czym w niniejszym postępowaniu Sąd zasądził obowiązek naprawienia szkody w pełnej wysokości,
- na rzecz pokrzywdzonego została zasądzona kwota 111 947,20 zł, kiedy faktycznie pokrzywdzony nie poniósł takiej szkody, sprzętu o tej wartość nigdy nie dostarczył, a zasądzenie ww. kwoty doprowadza do nieuzasadnionego wzbogacenia pokrzywdzonego tj. naruszenie art. 46 § 1 k.k.

Opierając się na przytoczonych wyżej zarzutach obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Natomiast pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze podniósł zarzut rażącej niewspółmierności kary wymierzonej oskarżonej przy zastosowaniu art. 37a k.k., albowiem stopień winy oskarżonej i społecznej szkodliwości popełnionego przez nią czynu są znaczne, o czym świadczy choćby wysokość szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu szkody, podobnie jak i postępowanie

oskarżonej od momentu nabycia urządzeń od pokrzywdzonego (wykorzystywanie choroby dziecka, w celu utrzymywania pokrzywdzonego w błędnym przekonaniu o zamiarze dokonania zapłaty przez oskarżoną, nagła zmiana stanowiska po formalnym przedawnieniu cywilnoprawnym roszczeń o zapłatę), a motywacja oskarżonej, która dopuściła się przestępstwa oszustwa pomimo czerpania znacznych korzyści majątkowych z prowadzonej działalności gospodarczej, do której wykorzystuje m.in. urządzenia nabyte od P. B. oraz jej postawa prezentowana trakcie procesu karnego, przejawiająca się w konsekwentnym nieprzyznawaniu się do winy i niepodejmowaniu żadnych działań w celu naprawienia szkody, wskazują na to, że jedynie grzywna nie będzie wystarczająca dla osiągnięcia celów kary.

Powołując się na powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonej K. B. kary w granicach ustawowego zagrożenia z art. 286 § 1 k.k. (bez zastosowania art. 37a k.k.), tj. kary pozbawienia wolności (z ewentualnym warunkowym zawieszeniem jej wykonania).

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 27 listopada 2019 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił K. B. od popełnienia zarzucanego jej przestępstwa, obciążając Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie.

Wyrok powyższy w całości na niekorzyść oskarżonej zaskarżyli kasacją prokurator oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Prokurator zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i 457 § 3 k.p.k. polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez dowolną i wybiórczą ocenę dowodów, z pominięciem istotnych okoliczności mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie oraz oparcia rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym ujawnionym w trakcie przewodu przed Sądem I instancji, co w konsekwencji doprowadziło do zmiany wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 22 lutego 2019 r., sygn. akt II K (...), przez uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Powołując się na przytoczony zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w G. Oddziału Zamiejscowego w R. i przekazanie sprawy oskarżonej K. B. temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Natomiast pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego na podstawie art. 523 oraz 536 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 410 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez brak dokonania całościowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz nieuwzględnienie i nieomówienie części istotnych dowodów ujawnionych w trakcie przewodu sądowego, w tym całkowite pominięcie i nie odniesienie się do zeznań świadków M. B., S. P., T. B., M. B., H. B., N. K., czy E. G. oraz dokumentów dołączonych do umowy kredytowej w postaci choćby umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, jak również nieuwzględnienie przy czynieniu ustaleń faktycznych istotnych fragmentów wyjaśnień oskarżonej, zeznań pokrzywdzonego P. B. oraz zeznań świadka Z. B. odnoszących się do kwestii roli jaką w firmie NZOZ S. odgrywała oskarżona K. B. oraz jej wpływu na podejmowane decyzje, daty rozejścia się K. B. z Z. B. i przejęcia przez oskarżoną całego ciężaru obowiązków dotyczących w/w firmy, wreszcie wiedzy oskarżonej na temat zamówionego sprzętu oraz istnienia długu względem P. B., wielokrotnego „zwodzenia” pokrzywdzonego przez oskarżoną co do zapłaty za nabyty towar, obietnic zapłaty w przyszłości z powoływaniem się na trudną sytuację rodzinną, aż w końcu nagłej zmiany swojego stanowiska w kwestii zadłużenia;
2. art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nieuwzględnienie okoliczności przemawiających na niekorzyść oskarżonej oraz dokonanie zupełnie dowolnej oceny dowodów i kształtowanie swojego przekonania w sposób, którego nie da się pogodzić z zasadami doświadczenia życiowego, przejawiające się zwłaszcza w:
 - nieuwzględnieniu przy czynieniu ustaleń faktycznych, zgola odmiennych od tych dokonanych przez Sąd I instancji, istotnych dla sprawy okoliczności dotyczących zakresu spraw NZOZ S., jakimi do momentu rozejścia się z Z. B. zajmowała się oskarżona K. B., udziału oskarżonej w procesie zamówienia unitów stomatologicznych u P. B., wiedzy oskarżonej na temat zamówionego sprzętu oraz istnienia długu względem P. B., wielokrotnego „zwodzenia” pokrzywdzonego co do zapłaty za nabyty towar, obietnic zapłaty w przyszłości z powoływaniem się na trudną sytuację rodzinną, a w końcu nagłej zmiany swojego stanowiska w kwestii zadłużenia i powołanie się na przedawnienie roszczenia, które to okoliczności w sposób jednoznaczny wynikają ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a których Sąd nie rozważył w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i nie uwzględnił przy wydawaniu rozstrzygnięcia w sprawie,

- z ustalonego faktu, że unity stomatologiczne zostały wyprodukowane dopiero w lutym 2007 roku i dopiero po tej dacie przekazane przez P. B. na potrzeby tworzonego przez Z. B. i K. B. gabinetu stomatologicznego, wyciągnięciu nielogicznego wniosku, że po stronie w/w osób, w dacie zawarcia umowy lub w dacie przekazania przedmiotowych urządzeń nie było zamiaru niewywiązania się ze zobowiązania względem P. B., podczas gdy ta okoliczność, ustalona w sposób odmienny przez Sąd Okręgowy od faktów, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego analizowana przez pryzmat zasad prawidłowego rozumowania, wiedzy i doświadczenia życiowego jeszcze bardziej przemawia za tym, że zarówno oskarżona, jak i Z. B. nie poczuwali się do zapłaty za przekazany im towar, małżonkowie B. pozostawali już bowiem wówczas w faktycznej separacji, byli skonfliktowani, wiele miesięcy wcześniej uzyskali też i rozdysponowali już środki pochodzące z uzyskanego kredytu, którego zabezpieczeniem były sprowadzone przez P. B. unity stomatologiczne (co wynika z umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie), a mimo to zdecydowali się pobrać urządzenia od pokrzywdzonego na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą NZOZ S., a następnie przerzucali się między sobą odpowiedzialnością za wynikające zobowiązanie, wprowadzając tym samym pokrzywdzonego w błąd co do zamiaru zapłaty za ten towar, w rzeczywistości żadne z nich takiego zamiaru wówczas nie miało,
- pominięciu przy dokonywaniu oceny prawnokarnej zachowania oskarżonej dokładnej daty wyprowadzenia się Z. B. z domu, gdzie zamieszkiwał wspólnie z oskarżoną oraz momentu, od którego zaprzestał zajmowania się sprawami finansowymi i kadrowymi NZOZ S., a w konsekwencji nie dokonanie ustaleń w zakresie okoliczności dotyczących tego, kto faktycznie podejmował w danym czasie decyzje, co do zamówienia sprzętu stomatologicznego, jego sprowadzenia, korzystania z niego oraz zapłaty za niego, co ma kluczowe znaczenie w sytuacji przyjęcia przez Sąd, że unity stomatologiczne zostały wyprodukowane dopiero w 2007 roku i w połowie roku 2007 roku przekazane na potrzeby prowadzonej przez oskarżoną firmy,
- pominięciu przy czynieniu ustaleń faktycznych w sprawie okoliczności wynikających z dokumentów stanowiących załączniki do umowy kredytowej, w tym zwłaszcza umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z 30 marca 2006 r., której przedmiotem były przecież sporne unity stomatologiczne, jak również okoliczności, dotyczących groźby w 2007 roku ze strony Banku wypowiedzenia umowy

kredytowej, z którą musiała się przecież wiązać groźba zabrania unitów stomatologicznych przez Bank (wobec istnienia zabezpieczenia w formie przewłaszczenia urządzenia te do momentu całkowitej spłaty kredytu pozostawały własnością Banku), czy zgłoszenia oskarżonej P. B. usterki autoklawu stanowiącego wyposażenie unitów stomatologicznych i odmowy jej naprawy z uwagi na brak zapłaty za w/w urządzenia, które to okoliczności po pierwsze, każą uznać za niewiarygodne wyjaśnienia oskarżonej w części dotyczącej jej wiedzy co do zawartej z P. B. umowy, w tym braku zapłaty za dostarczone urządzenia oraz jej udziału w procesie zamówienia towaru u pokrzywdzonego, ale i wpływać muszą na ocenę zamiaru oskarżonej co do

zapłaty za urządzenia, które zostały dostarczone do prowadzonego faktycznie przez nią gabinetu stomatologicznego przy ul. (...) w J., z których wyłącznie ona korzystała,

- poczynienie ustalenia bez powołania się na dowód, z którego okoliczność ta miałaby wynikać, a jednocześnie całkowicie sprzecznego ze wszystkimi przeprowadzonymi w sprawie dowodami, a mianowicie, że P. B. zniszczył wszystkie dokumenty księgowe firmy M. za wyjątkiem faktur dotyczących spornego sprzętu stomatologicznego (strona 6 uzasadnienia), podczas gdy okoliczność ta nie wynika z żadnego z przeprowadzonych dowodów, wręcz przeciwnie, dowody te w sposób jednoznaczny przemawiają za ustaleniem odmiennym, tzn. że przedmiotowe faktury również zostały zniszczone przez pokrzywdzonego (zeznania pokrzywdzonego, zeznania H. B.), na okoliczność tą w toku procesu sądowego wielokrotnie powoływała się zresztą obrona twierdząc, że to działanie pokrzywdzonego było nielogiczne w sytuacji braku zapłaty za objęte fakturami urządzenia, (fakt zniszczenia tych faktur był zatem bezsporny), a przedmiotowe dokumenty księgowe posiadała oskarżona, co wynika z jej wyjaśnień oraz z zeznań świadków M. B. i T. B. i to ona dostarczyła przedmiotowe faktury organom ścigania w toku postępowania przygotowawczego.

Powołując się na powyższe zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje prokuratora oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego są zasadne. Przede wszystkim trafne są podniesione przez skarżących zarzuty rażącej obrazu

przepisu postępowania, a mianowicie art. 410 k.p.k., która niewątpliwie skutkowała dowolnością oceny całości materiału dowodowego (obraza art. 7 k.p.k.), a w konsekwencji poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia nie sposób uznać za prawidłowe.

Analiza uzasadnienia sadu odwoławczego prowadzi do wniosku, iż słuszne są twierdzenia skarżących, iż sąd *ad quem* dokonując analizy i oceny dowodów pominął szereg wynikających z nich okoliczności, mających istotne znaczenie dla *meritum* sprawy.

Niewątpliwie trafne jest ustalenie sądu odwoławczego, oparte m. in. na zeznaniach Z. B. i P. B., zgodnie z którym „Z. B. w inkryminowanym okresie zajmował się stroną administracyjną, kadrową techniczną i finansową NZOZ S.”. Jednakże sąd *ad quem* całkowicie pominął okoliczność wynikającą z powyższych dowodów, iż małżonkowie Z. B. i K. B. działalność polegającą na świadczeniu usług stomatologicznych w ramach NZOZ S. faktycznie prowadzili wspólnie. Oskarżona wprowadziła, zgodnie z przyjętym podziałem obowiązków, zajmowała się przede wszystkim stroną medyczną prowadzonej działalności. Jednakże miała wiedzę co do czynności podejmowanych przez męża oraz je akceptowała, a wielokrotnie wspólnie z nim podejmowała decyzje (zeznania S. P., G. P.). W świetle powyższych dowodów K. B. aktywnie uczestniczyła w rozmowie z pokrzywdzonym dotyczącej zakupu unitów stomatologicznych oraz wraz z mężem zobowiązała się do zapłaty za te urządzenia po uzyskaniu kredytu z banku. Oskarżona także była obecna wraz z mężem w siedzibie banku w trakcie składania przez M. B. wniosku o udzielenie kredytu, posiadała wiedzę o jego uzyskaniu oraz o tym, iż został on w całości wydatkowany na inne cele. Pominięte przez sąd odwoławczy okoliczności wskazują na to, iż oskarżona wspólnie z mężem podjęła decyzję o zakupie sprzętu stomatologicznego oraz wraz z nim była stroną zawartej umowy kupna sprzedaży, mając pełną świadomość, że sprzęt ten został zakupiony na potrzeby prowadzonej przez nią działalności stomatologicznej. Z zeznań powyższych świadków, jak też M. B. i S. P. wynika też, że oskarżona miała pełną świadomość, że zakupiony sprzęt medyczny nie został opłacony. Mimo tego, przyjęła i użytkowała w gabinetach stomatologicznych przekazane jej przez pokrzywdzonego unity stomatologiczne oraz odmówiła zapłaty za nie.

Okoliczności powyższe niewątpliwie mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy co do *meritum*, albowiem mogą prowadzić do wniosku, iż zachowanie się K. B. wyczerpało co najmniej znamiona przestępstwa przywłaszczenia określonego w art. 284 § 1 k.k. Pominięcie ich przez sąd *ad quem* przy analizie i ocenie materiału dowodowego stanowi zatem rażące naruszenie art. 410 k.p.k. (a w konsekwencji art. 7 k.p.k.), które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku, a zatem zarzuty skarżących uznać należy za zasadne.

Wnioskowania w omawianym zakresie nie podważa powołany przez sąd odwoławczy argument, iż przedmiotowe unity stomatologiczne zostały przekazane przez pokrzywdzonego Z. B., który zajmował się działalnością finansową NZOZ S., z następujących względów.

Po pierwsze sąd odwoławczy pominął w swoich rozważaniach okoliczność wynikającą z zeznań Z. B., iż w momencie przekazania unitów stomatologicznych nie zamieszkiwał on z oskarżoną i nie zajmował się działalnością NZOZ S., w tym finansową.

Po drugie Z. B. był w istocie pośrednikiem pomiędzy pokrzywdzonym, a oskarżoną, albowiem jego rola ograniczyła się do odebrania unitów i zamontowaniu ich w gabinetach stomatologicznych będących w dyspozycji K. B.

Po trzecie to K. B. była posiadaczem unitów stomatologicznych, które użytkowała przy świadczeniu usług stomatologicznych mając świadomość, że nie zostały one opłacone.

I wreszcie po czwarte, przekonanie sądu odwoławczego, iż Z. B. powinien być objęty aktem oskarżenia, nie może automatycznie ekskulpować oskarżonej, która wraz z nim była stroną zawartej umowy kupna sprzedaży unitów stomatologicznych, a następnie wyłącznym ich posiadaczem i użytkownikiem.

Z uwagi na fakt, iż zaskarżone orzeczenie wydane zostało z rażącym naruszeniem art. 410 k.p.k. mogącym mieć istotny wpływ na jego treść konieczne jest jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając ponownie sprawę sąd odwoławczy winien uwzględnić całokształt okoliczności wynikających z ujawnionych dowodów, a nie tylko wybranych ich fragmentów, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności opisanych wyżej, wskazujących na możliwość wyczerpania przez oskarżoną znamion przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. Należy przy tym mieć na uwadze konieczność zachowania tożsamości czynów zarzucanego i ewentualnie przypisanego oskarżonej.